

Toen ik met hem sprak in den tijd voor de Vrijmaking bleek het mij zoo duidelijk, dat hij niet doelde op zooiets als „Vrijmaking“.

Hij deed, in trouw en gehoorzaamheid, eenvoudig, wat hij zich te doen zag gegeven. Wat er de gevolgen van zouden zijn, liet hij den Heere over.

Zoo love dan, wie den Heere en Zijn Kerk liefheeft, den Heere, voor wat Hij, naar Zijn verkiezing door Prof. Greijdanus heeft gedaan, in Prof. Greijdanus aan Zijn Kerk heeft gegeven.

In dit, voor deze aarde, nu afgebroken leven, heeft ons de Heere het bewijs gegeven, dat Hij Zijn Kerk niet vergeet, dat Hij ook machtig is te allen tijde mannen te verwekken en in het werk te stellen, die Zijn Kerk behoeft voor het behouden van haar plaats, voor het blijven vervullen van haar taak in deze bedeeeling.

Het leven en sterven van Prof. Greijdanus doe ons met sterk vertrouwen op —, en in groote trouw aan den Heer der Kerk voortstappen.

Laten wij maar waarachtig getrouw zijn, de Heere zal wel zorgen, dat het goed komt.

Ach —, Professor Greijdanus — Hij is van ons weggenomen. Nu hebben zijne oogen gezien de heerlijkheid, waar hij zoo naar verlangde. Nu is het armelijke jasje, dat hij droeg als arbeidersjongetje, nu is de schoenmakerskiel, nu is de toga van den Professor, vervangen door het kleed der heerlijkheid.

Nu, wat ik hem op aarde, in zijn eentje nooit heb hooren doen, nu zingt hij, nu zingt hij dat lied, dat ieder, die met open oog zijn leven op aarde beziet, uit dat leven hoort opklinken, het loflied Gode, Hem, uit Wien, door Wien en tot Wien alle dingen zijn:

„SOLI DEO GLORIA“.

D. v. D.

Dan zullen daar de blijde zangers staan...

Gedachten vermenigvuldigen zich, herinneringen dwarrelen dooreen, vanavond op Woensdag 19 Mei 1948, nu Professor Greijdanus niet meer is. Deze moeite zijn gedachten te kunnen formuleeren, schijnt een dissonant bij het heengaan van den geleerde, die het woord wanorde niet kende. Maar als we deze dagen telkens weer de zoo bekende gang van het Roomsche Katholieke Ziekenhuis doorgingen, konden we ons steeds niet realiseren, dat we kwamen voor Professor Greijdanus. Scherp en duidelijk werden we door het verloop van het aardse leven van dit kind van God bepaald bij de genadegift der Nieuw Testamentische Gemeente: we leven onder een open hemel. Op elke plaats in deze wereld kan God zijn kinderen oproepen.

Professor Greijdanus, stervende in een Zwolsch ziekenhuis, scheen ons ongerijmd, het paste volgens onze kleine menselijke berekeningen en gedachten niet in het kader van dit leven.

Zien we naar zijn portret op onze kamer, dan komt ons tegelijk die geheele sfeer van dat statig stille gedeelte van den rustigen Vloedijk voor den geest, dan zien we de twee ramen, bijkans met de regelmaat van de klok 's avonds licht uitstralend. Dat is de achtergrond van 't beeld, dat we van Professor Greijdanus bewaren. Deze achtergrond was symbolisch; het werkprogramma van den geleerde, het zonder onderbreking bezette leven bracht over een ieder, die den overledene mocht leeren kennen, een ongekende rust. De Kamper Nieuwe toren, waarop men in zijn kamer het uitzicht had, scheen voor dit leven van uurwerkregelmaat overbodig.

En nu..... telkens loopend door de gang van een Zwolsch ziekenhuis, om te vernemen hoe de toestand van den zieke was. De uiterlijke rust van een gang met genummerde kamerdeuren in het Maria-paviljoen ontving bij dit zijn laatste ziekbed het klimaat van de geestelijke diepte der eenige rust in leven en sterven beide.

Als we met de non-verpleegster spreken, treft ons de aan zijn persoon onvervreemdbare precisie, die zijn geheele leven heeft gekenmerkt. Tot het laatste is dit zoo gebleven. Van een college-geven in een der benedenzalen wilde hij in de laatste weken niet weten, hoeveel moeite het bestijgen van de trap hem ook kostte. Staande had hij gansch zijn leven de colleges gegeven, zoo bleef het tot het einde. Zoo was het, toen de thans overledene zijn huis bereidde voor de laatste reis naar Zwolle, begeleid door de Professoren Deddens en Veenhof.

Zoo zien we nog zijn eenvoudig alles zeggend gebaar op dien donkeren Decemberdag van het jaar 1940, toen Rector Magnificus Greijdanus zijn waardigheid overdroeg aan de in de Arnhemse gevangenis vertoevende Prof. Dr. K. Schilder. Met minutieuze voorzichtige nauwkeurigheid werd de keten over den rand van den kathedraal gelegd in de aula der Oudestraathoogeschool, waaruit ook dit kind van God werd verjaagd. Toen den volgende avond de in vrijheid gestelde Rector door de studenten de trappen was opgedragen naar de vroegere zaal van Fides, de kleine aula, toen weer dat zelfde nauwkeurige. Met 'n blijden lach over zijn gelaat nam Professor Greijdanus de lange witte doos, om den „ex-politieke gevangene“ met het teeken van zijn waar-

Doctor Ecclesiae.

digheid te sieren. Eenvoud kenmerkte geheel zijn optreden en werken. Eenvoud heerschte in de ziekenkamer van het Zwolsche ziekenhuis.

Bereid tot hooger heerlijkheid..... het Boek der Boeken in Grieksch en Nederlandsch op de tafel naast zijn bed. Het met zijn leven vergroeide blauwe boekje, het Griekse Nieuwe Testament en we herinneren ons de woorden uit zijn inaugurele oratie: Het Nieuwe Testament als boek is niet anders dan het papieren gewaad, waarin de Heere Christus Zelf voor ons treedt, eens doorzichtige omhulling onder welke Hij persoonlijk ons nabij komt met Zijn doen en spreken, toen Hij op aarde was.

En toch in dit leven bij Gods Woord was Professor Greijdanus niets menselijks vreemd. Voortdurend bezig met de dingen aangaande Jezus en zelfs de kleinste zorgen van het leven niet veropachtzamen. Nog den laatsten middag van zijn aardse leven de woorden: Naar den hemel gaan, dat is een groot ding.

Een gesprek met Professor Greijdanus over roeping duurde korter dan eenig onderzoek naar de beweegredenen. Maar die paar vragen, deed niet alleen alle afstand tusschen hoogleraar en student wegvallen, maar werd bovenal één van die oogenblikken, die in waarheid onvergetelijk zijn, die men niet KAN vergeten.

Bij de majesteit van den dood... neen bij dit schrijven van zijn naam in Gods boek tot hooger heerlijkheid, zijn we stil..... zien we wel naar die rij boekwerken van zijn hand, denken we aan de telkens weer verrassend rijke begaafdheid, die God hem zonder ophouden schonk..... om het met zijn eigen woorden te zeggen..... in de praesens..... een niet aflatend geven, zonder ophouden.

En toch willen we dat alles nu niet noemen..... vanavond is onze lofsang stilte.

Toen we eenige weken geleden Professor Greijdanus bezochten in zijn verstilde huis, is dit ongedacht het afscheid geweest. In de salon met de twee groote schilderijen wachtten we, totdat we zijn voetstappen hoorden op de trap..... zooals we die kenden in de

collegegang. Hoeveel moeite het ook kostte, na het korte verblijf in de „studeerkamer“, ging Professor Greijdanus zelfs op ons verzoek niet in, om toch boven te blijven. Tot de voordeur ging hij mee..... alsof een hoog bezoeker in zijn huis was gekomen en geen alledaagsch student, zooals er tallozen zijn geweest met kloppend of opgelucht hart.

Het matte schijnsel van den vallenden avond viel over zijn gelaat met de verticale rimpels tusschen de wenkbrauwen.

We waren ontroerd over zijn innig teere gesprek als van Vader tot zoon, het was evangelieverkondiging.

En nu deze boodschapper heenging, die in zijn eenvoud op zijn sterfbed zich afvroeg of zijn werk wel beteekenis had gehad..... nu is het ons als op dien avond op den Kamper Vloedijk op weg naar het station Kampen-Zwolle, nu is het ons als in die bekende gang van het Zwolsche ziekenhuis..... de Boodschap blijft.

Toen Dinsdagavond laat uit Kampen werd getelefoneerd, dat Prof. Schilder van de trein uit Arnhem direct door moest gaan naar het ziekenhuis, meenden we reeds het einde nabij. Tegen middernacht kwam Da D. van Dijk. Toen deze den stervende vroeg, of hij nu spoedig naar huis ging, was daar plots een heldere reactie. In het Friesch sprak Da van Dijk Psalm 103 uit. Op eigen verzoek werd nog Jesaja 55 voorgelezen..... zoo ging de nacht voorbij.

Op Woensdagavond 19 Mei 's avonds half acht was het Gods tijd. In de wenteling der jaren, op den sterf-dag van Groen van Prinsterer, den man van het Evangelie tegen revolutie, werd de Sionsburger Seakle Greijdanus bij zijn naam genoemd.

We slaan vanavond, nu zooveel door hoofd en hart stormt, open, Professor Greijdanus' „Commentaar bij de Openbaring des Heeren aan Johannes“, hoofdstuk 21, vers 7..... we hooren nog zijn stem en we lezen: „Ik zal voor hem God zijn en hij zal Mij een zoon zijn“. We lezen zijn uitleg: „De zaak, waarover het hier gaat, moet een levensbehoefte zijn, die men niet missen kan en zij moet zoo hoog gewaardeerd worden dat men er alles voor trotseert“.

Nu stuwst zich in ons op, wat ons door de gedachten flitste in de hal van het ziekenhuis:

Dan zullen daar de blijde zangers staan.....

Al het tijdelijke verzinkt in het niet..... niet meer Professor van Kerken met een door menschen opgedrongen langen naam.

Vanavond..... tot in eeuwigheid..... alleen maar dit, dat alles is,zijn naam in Gods boek geschreven..... in eeuwige zaligheid.

Dan zullen daar de blijde zangers staan..... In zijn verklaring van dezen Psalm schrijft Prof. Dr. A. Noordt: „Reeds ziet de dichter den Heere zitten, bladerend in het hemelsche boek. Dit boek houdt de lijst in der Sionsburgers..... De Heere telt al die nieuwe burgers, zich verheugend over den aanwas en telkens opnieuw vaststellend: „deze is aldaar, is in Sion geboren“.

En die blijdschap des Heeren vindt haar aardse weerklink in den jubel der Sionskinderen, die den Heere dankend prijzen.....“

Dan zullen daar de blijde zangers staan..... in een Zwolsch ziekenhuis, straks rond zijn open groeve.

Professor Greijdanus is niet meer..... blijde zangers, dat God in zijn genade aan zijn kerken zulk een Sionsburger gaf.

D. WIJNBEEK.

Theol. stud.

PROF. GREIJDANUS, de slaaf van Jezus Christus

De hoofdredacteur vroeg mij om iets over Prof. Greijdanus te schrijven. Ik heb dat aarzeland en toch met blijdschap aanvaard. Want wij zijn bij dezen hoogleraar groot geworden, en met zijn commentaren de pastorie ingegaan. En 't is een groot verschil iemands commentaren te lezen of zelf bij zijn kathedraal gezeten te hebben, waar zijn commentaren groeiden. Want bij den kathedraal leert men exegetiseeren, en groeit men met den docent mee, en ondergaat men zijn werkmethode, en groeit men ook zelf op tot zelfstandig werken. Bij den kathedraal is de meester, die zijn leerlingen zelfstandig maakt. Prof. Greijdanus heeft ons geleerd te exegetiseeren, en ons geleerd zelfstandig te werken. Hij heeft ons geleerd de Heilige Schrift te lezen, met name het Nieuwe Testament, geleerd eerbiedig en voorzichtig met den tekst om te gaan, acht te geven op den gedachten, op de beteekenis der woorden, op de woordschikking, op den zinsbouw, op werkwoordstijden, praeposities, partikelen enz. Hij heeft ons vertrouwd gemaakt met het taal-idioom van het Nieuw Testamentisch Grieksch in al zijn nuanceeringen. Hij doorkroop met zijn studenten den tekst zoo nauwkeurig, zoo gedetailleerd, en met zulk een akribie, dat het ons soms te veel was. Immers studenten zijn vaak haastig, en ongeduldig, en soms al heel gauw klaar met wat er staat. En velen vroegen zich wel eens af: moet het nu zoo? Het lijkt zoo pietepeuterig, zoo droog, zoo in de sfeer van den kamergeleerde. Maar achteraf hebben wij het wel begrepen. Toen ik eens bij een voorbereiding voor een tentamen de door Prof. Greijdanus gegeven exegese van den Romeinen-

brief op een groot vel papier nauwkeurig excerpeerde, en mij gehoorzaam onderwierp aan zijn methode van exegese, toen pas zag ik het geheel, en in dat geheel de details, en ging mij iets op van den rijkdom van den Romeinenbrief. Ik vond het heeltemaal niet vervelend meer, maar had een paar mooie dagen. En van dat oogenblik af heb ik gezien, wat Prof. Greijdanus voor ons beteekende. Hij heeft ons behoord voor overhaasting, voor te vlug klaar zijn met den tekst, voor inlegkunde. Hij leerde ons vragen naar de beteekenis van een brief, naar den gedachten, Hij leerde ons acht slaan op het geheel, en op het detail. Hij bracht zijn eerbied, zijn nauwkeurigheid, zijn akribie op ons over en won ons om amore voor zijn methode van exegese, welke eenvoudig berust op het geloof, dat de Heilige Schrift is het Woord van God, en door den Heiligen Geest is ingegeven. En als ik dan ook zijn arbeid op college zou willen typeeren, dan kan ik dat het beste doen door te zeggen, dat wij elken dag in Kampen een man den kathedraal zagen beklimmen, die niets anders wilde zijn dan een doulos, een slaaf van Jezus Christus, en die — van den Heere geroepen — zijn werkkraft en denkkraft wilde besteden voor het rechte verstaan der Schriften, om zoo studenten op te leiden tot dienaren des Woords. En wij hijzelf zulk een sterk roepingsbesef had, eischte hij van zijn studenten de inspanning van al hun krachten, en sleepte hij ze mee om ook doulos, slaven, te worden, om straks, wel toegerust, het Woord te kunnen bedienen. Zelf man van wetenschap, en door Gods genade een primus inter pares, was het zijn ideaal, dat alle